

De kracht van de schaar

Mijn reis van onderdrukking naar verlichting

Meryem Temel

De spreuken die je op verschillende plaatsen in dit boek terugvindt komen uit het boek Een kalme geest van Shoukei Matsumoto.

ISBN: 978 90 8666 555 6

NUR: 402

© 2022, Meryem Temel
Mosae Libro, Maastricht
Redactie en eindredactie, Boekenplan Maastricht
Foto omslag: Indra Moonen - Constrastique

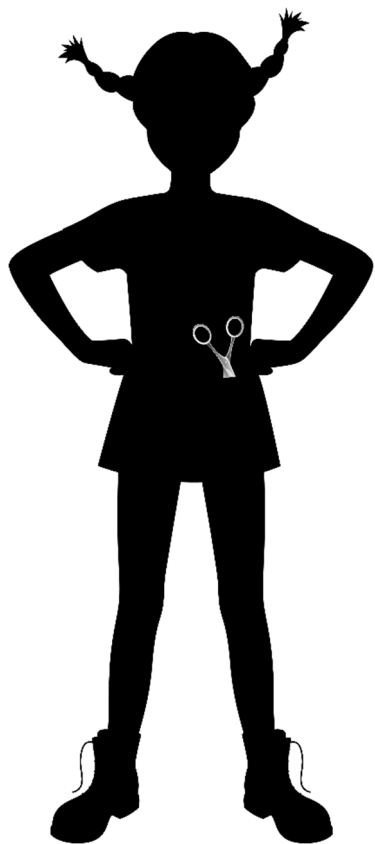
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (Artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoud

Ik vertel	7
Er was eens	11
Met twaalf, maar toch alleen	13
De macht van de schaar	19
Turkse druk	23
Er is ook mooi	29
Een vlam ontwaakt	33
Turkse Belg of Belgische Turk?	37
Turkse liefde	41
Uiterlijke schijn	45
Mijn Turkse lot	47
Turkse trots	55
De schrik van mijn leven	65
De eerste stap	69
Stap twee	77
Op eigen benen	85
Er is ook mooi voor mij	91
De prins in mijn sprookje	99
Nog lang en gelukkig?	109
De boeddhistische waarheid	117
Turks respect	123
Financieel sterk	127
Familiegif	131
De goede boeddhist	139
Kokend familiebloed	145
De Turkse brief	151
Een gouden schaar voor mijn moeder	157
Mijn droom	163
Mijn verhaal	169
Styling	171
Mijn magische Maastricht	175
Het Tibetaans boeddhisme en mijn spirituele leraar	181
Rijk aan vriendschap	193
Mijn prachtige dochter	195
Mijn ouders, mijn familie	199
Lotte, mijn veilige haven	203

I*k vertel* je het sprookje van mijn leven. Het gaat over een meisje dat haar pad alleen bewandelt. Door donkere bossen met moerassen van haat en jaloezie; door weidse bloemenvelden met vijvers van liefde en licht. Wie het meisje bekijkt, ziet dat ze wel wat weg heeft van Pippi Langkous: twee speelse vlechtjes en een overgooier. Ze heeft er stevig de pas in, maar kijkt ook goed om zich heen. Ze is alleen, maar weet dat ze dit kan.

Wie nog wat beter kijkt, valt misschien de glinstering bij het zakje van haar overgooiertje op. Er steekt iets uit, iets wat weerkaatst in het zonlicht. Af en toe pakt ze het vast, maar zonder het uit haar zak te halen. Het is een schaar. Deze schaar is het symbool van haar creativiteit, haar superkracht. De schaar spreekt als ze geen woorden kan vinden, leidt haar over de paden als ze de weg niet meer weet en geeft haar moed als ze denkt er alleen voor te staan.

Het meisje blijft doorlopen, weet dat ze niet stil kan blijven staan. Ze wil niet ergens naartoe, ze heeft geen specifiek doel. Maar zolang ze vertrouwt op de wijsheid van haar schaar, weet ze dat ze komt waar ze moet zijn.

Dit is een sprookje zoals alle andere: met dappere strijders en heldhaftige ontsnappingen; met redders in nood en boze heksen die zich voordoen als lieve vrouwtjes. Alleen is dit sprookje geen vrucht van mijn fantasie, maar mijn werkelijke leven.

Maar net zoals in andere sprookjes, overwint ook hier de liefde en leven de hoofdpersonen nog lang en gelukkig.

Waarom dit boek?

Waarom wil ik mijn verhaal vertellen? Het is een idee dat al lang bij me speelde maar pas in de eerste coronalockdown van 2020 – de grootste lockdown die de wereld ooit heeft meegemaakt – realiseerde ik me dat de tijd rijp was en dat ik er de tijd ook voor had.

Het was een heftig moment, toen alles opeens om 18.00 uur dichtging. Veel onzekerheid: wat is dit, hoe erg is het, gaan we allemaal dood? Het hield me bezig, want de dood was een onderwerp dat ik altijd voor me uit had geschoven. Ik wilde er liever niet mee bezig zijn of erover nadenken. Ooit zou het wel komen, maar tot nu toe had ik het kunnen vermijden.

Ik zat met mijn hondje Lotte op een bankje op het Vrijthof. Het zonlicht weerkaatste op de rode ramen van de Sint-Servaaskerk en viel dwars door de boom waar ik onder zat. Ik keek naar beneden en zag het gedenkteken dat aan André Rieu was geschonken voor zijn toewijding aan Maastricht: een mooie en imposante bronzen plaat. Terwijl ik die bekeek, mijmerde ik over mijn “gedenkteken”. Wat zou ik willen nalaten als ik doodging? Hoe zou ik herinnerd willen worden?

Een dagboek heb ik nooit gehad. Ik heb ook nooit een veilige, eigen plek gehad. Een dagboek was voor mij daarom nooit een optie. Wilde ik dan nu alsnog een dagboek gaan bijhouden?

In die tijd las ik regelmatig in de boeken van de beroemde holocaust-overlevende Edith Eva Eger en ik herkende mezelf daarin. Ik was zeker beter af dan zij en ik mocht allang niet meer klagen maar onze strijd kwam overeen. Ik begon ook te schrijven en stukje bij beetje kwam mijn leven op papier. Maar ik merkte ook dat ik veel dingen niet wilde schrijven. Echter: als mijn verhaal verteld ging worden, dan moest het wel de waarheid zijn. De hele waarheid. Ook als dat pijn zou doen. Daarom besloot ik álles op te biechten.

Dit is mijn verhaal. Dit is mijn verhaal voor jou.

E^{r was eens ...}

... een groot Turks gezin in Belgisch Limburg.

Het was het gezin waarin ik opgroeide, als het vijfde van twaalf kinderen. Mijn ouders waren vanuit Oost-Turkije geëmigreerd in de hoop een betere toekomst te vinden. Gelukszoekers zou je kunnen zeggen, zoals we dat allemaal zijn.

Mijn ouders hadden hun cultuur al in zich toen ze in België kwamen. Ze waren verbonden aan de Turkse gemeenschap in de buurt en de kinderen werden met die cultuur grootgebracht. De liefde die zij zelf kenden en aan ons gaven, was een liefde vol voorwaarden en grenzen.

Ze waren streng voor ons, al denk ik tegenwoordig dat ze gewoon het beste voor ons wilden. Daarom werkte mijn vader veel en was mijn moeder altijd thuis bij de kinderen. Zij had alleen contact met de Turkse vrouwen uit de buurt.

MET TWAALF, MAAR TOCH ALLEEN

Tussen mijn broers en zussen was ik een eenling: ik viel een beetje uit de toon. Ik gedroeg me anders en ik oogde anders. Daarom vond ik nooit echt aansluiting met de rest. Ik zocht ze wel op, maar het lukte niet. Alsof we niet goed pasten. Ik hing er altijd een beetje tussen. Het gevoel dat ik alleen mezelf had als het erop aankwam, dat gevoel overheerste.

Soms speelde ik met de oudere kinderen, soms met de jongere broers en zussen, maar ik hoorde bij niemand. Of misschien juist bij allebei en daarom bij geen van beiden. Misschien vonden ze dat bedreigend, want wat hadden ze aan mij als ik niet volledig aan hun kant stond?

Je vraagt je misschien af waarom we niet een gezellige bende van spelende kinderen waren?

Bij ons thuis draaide het niet om samen, maar enkel om alleen. De waarde van het geheel hing af van ieders individuele bijdrage. En als je de kans zag om er beter uit te komen ten koste van een ander, dan greep je die kans met beide handen. Beter, groter en mooier zijn dan de ander: dat leek ons gemeenschappelijke doel. En daarom waren we, en zijn we, geen eenheid.

Ik zag de anderen hun energie steken in de zogenaamde groepsband, waardoor ze als twee groepen

wel tegenover elkaar konden staan – met mij ertussenin – maar tegelijkertijd moesten ze binnen hun eigen groep net zo goed strijden.

Jaren later zou mijn vader zeggen dat het giftige slangen in een broeiende slangenkuil waren en dat was een treffende omschrijving.

Dat ene gedeelde doel van ons twaalfen, enkel opkomen voor jezelf, dat ons continu tegen elkaar opzette, had alles te maken met onze ouders.

Het was geen toeval dat onze ouders hetzelfde giftige spel speelden binnen hun sociale kring: de Turkse gemeenschap in en rond Hasselt.

Mijn ouders kwamen als gastarbeiders vanuit een arm gebied in Oost-Turkije in de jaren '60 naar Belgisch Limburg. Als alevieten, een stroming binnen de islam waarin onder andere moskeebezoek en het dragen van een hoofddoek niet verplicht zijn, waren ze niet zoals de meeste Turken in hun nieuwe woonomgeving. Toch mengden ze zich in de Turkse gemeenschap: een brug tussen Turkije en België, hun oude en hun nieuwe thuis, een houvast in het onbekende. Maar in die gemeenschap lette iedereen erg op elkaar. Je werd verwacht in de moskee te verschijnen en de regels van de islam na te leven. Alle Turken in deze gemeenschap zijn naar België gekomen voor een betere toekomst.

De onderlinge druk was daarom groot, maar die van de familie in Turkije nog veel groter. Falen is geen

optie. Toegeven dat het zwaar is, is een zwakte. Nee, je had je trots en eer hoog te houden en dat ging voor alles.

Die druk vloeide door in ons. Want als het met de kinderen goed ging, kon je laten zien dat je geslaagd was. Voor ons was het daarom net zo belangrijk om de trots van onze ouders hoog te houden.

Het favorietje zijn, dat wilden we allemaal wel.

Maar al die druk ... die doet wat met mensen. De druk is zwart, haalt het duister in ons naar boven en is zo sterk, zó krachtig, dat we eraan onderdoor gaan als we niet oppassen.

Mijn eigenheid was mijn redding, zo zou blijken. De aard in mij die de aansluiting bij de anderen in de weg stond, was tevens mijn gids door dit donkere woud vol monsters en moerassen. Ik stond er alleen voor, zou alles zelf moeten trotseren. Het onheil dat mijn pad kruiste? Ik zag het, maar ik zag ook de weg erdoorheen.

*Rivalen kunnen een
positieve invloed hebben
als je hun prestaties
gebruikt als inspiratie*

DE MACHT VAN DE SCHAAR

Het moet groep vijf zijn geweest: ik was ongeveer acht jaar oud. Ik zat op een school bij strenge nonnen, waar we niets mochten en tijdens de les alleen maar stil moesten zitten en naar voren moesten kijken. Bewoog je toch of raakte je afgeleid, dan werd je gestraft. Dat dwingende en strenge vonden de meesten verschrikkelijk, maar gek genoeg vond ik het fijn. Het was duidelijk, ordelijk en er was geen stiekem gedrag. Geen tweede agenda, zoals iedereen die thuis wel had.

Dat verwarde me altijd. Thuis wist ik nooit of de interesse oprecht was. Het gebeurde vaak dat een broer of zus zich van het ene op het andere moment tegen me keerde en ik ineens verzeild raakte in een machts spel waarvan ik de regels niet kende. Hun gedrag, hun gedachtegang, de geraffineerdheid van hun handelingen: ik kon die niet begrijpen.

Op school was alles duidelijk: wat ik zag, was wat het was. Maar ook hier was ik een eenling. Misschien leefde ik te veel vanbinnen, in mijn eigen wereld, waardoor ze mij niet goed konden peilen. Achteraf denk ik weleens dat ik zo was afgeschermd dat ik anderen onzeker maakte: ze konden zich geen beeld van me vormen en dat creëerde een vorm van lichte angst.

Op een dag had ik een gebreide trui aan en ik merkte tijdens de les dat er een draadje loszat. Ik wilde dat vastmaken, omdat anders de hele trui zou uitrafelen. Heel voorzichtig, zo stil en rustig als ik kon, probeerde ik onder tafel een knoop in het draadje te leggen, terwijl ik strak voor me uit bleef kijken, in de richting van het bord hopen dat ik niet gesnapt zou worden. Ik friemelde en peuterde en ... ja, het lukte! Er stak nu wel een lelijk eindje uit, maar dat kon ik straks makkelijk afknippen. Dat zou ik wel aan een klasgenootje vragen, want ik had zelf geen schaar. Even wachten tot de pauze.

De rest van de les zat ik nog wat te friemelen met het draadje, maar toen het kon, liep ik meteen naar een van de andere meisjes. Ik vroeg of ze het draadje voor me wilde afknippen en met een glimlach zei ze: 'Ja hoor!' Ze draaide zich om en pakte haar schaar. Ik hield ondertussen het draadje alvast strak, zodat ze meteen kon knippen. Maar toen ze weer terugdraaide, was haar blik veranderd: ze grijnsde.

Voor ik het wist, had ze het draadje aan de verkeerde kant van het knoopje afgeknipt en liep ze hard lachend weg. Ik was verbijsterd. Geen moment had ik gedacht dat dit kon gebeuren. Waarom deed ze dit? Dit was toch gemeen? Weer werd ik verrast door de onvoorspelbaarheid van mijn omgeving. De rest van de dag was ik in de war en verdrietig. Haar schaar had een stuk uit mijn vertrouwen geknipt.